ИЗДИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА CVI, БРОЙ 5 | СОФИЯ, 1 – 15 МАРТ 2005 г. | ЦЕНА 0,60 лв.

http: //synpress-bg.org, e-mail: synpress@abv.bg

- **Свещеникът, епископът и йерархичната власт** – съвременен прочит на 10-о правило на Картаагенския събор **стр. 3**
- **За необходимостта от утвърждаване на вярата** **стр. 4**
- **Още нещо за прошката** – за духовната практика и семейните отношения
- **За безсмъртието на душата** – смъртта и надеждата за възкресение **стр. 5**
- **Архиеп. Серафим (Соболев): За неосъждането** **стр. 6**
- **Спасяването на църквата „Св. Петка-Самарджийска"** **стр. 7**

Възкресението на един народ

слово за Освобождението на България

Блаженоспочившаго освободителя нашего и императора Александра Николаевича и всех воїнов, падших на поли брани за веру и освобождения отечества нашего, да полянет Господ Бог во царствии Своем.

(Възглас от Великия вход)

Православните храмове из цялата ни страна всеки път, когато се отслужва божествена света Литургия, по време на Великия вход нис, духовниците, възгласяме съ Бога да спомене в Своето царство Царя-Освободител Александър Втори и хилядите български опълчени, руски, украински, белоруски, румънски и фински воини, пожертвали живота си за Освобождението на България.

Днес съм нашите молитви се присъединяват и всички родолюбиви българи, които с благодарност и признателност отдават почит пред паметта на загиналите за свободата на Отечеството ни.

Датата Трети март отбелязва възкресението на един народ, който близо 500 години беше без своя политическа и духовна свобода, народ, чиято висока самобитна духовна и материална култура бе подложена на унищожение.

Като светлина в мрака на петвековната нощ светеха огнищата на духа – манастирите. От тях изтичаха освежителни струи и кърмеха българския народ с християнската вяра, поддържаха националното му съзнание.

На стр. 3

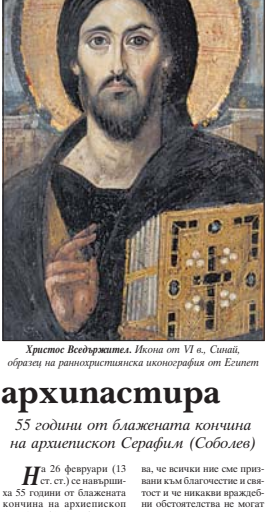

Христос Вседържител. *Икона от VI в., Синай, образец на ранохристиянска иконография от Египет*

Подвигът на архипастира

55 години от блажената кончина на архиепископ Серафим (Соболев)

На 26 февруари (13 ст. ст.) се навършиха 55 години от блажената кончина на архиепископ Серафим (Соболев).

Животът, архипастирският подвиг и чудесата на този Божи угодник са свидетелство,че дори в отсталическия XX век, дори през най-трудните години на прохитлеристка и прокомунистическа хегемония в България е имало духовни светила и непоклатими стожери на Православието, недвдластни на лукавия дух на времето.

Често чуваме оплаквания, че днес времената ставали все по-бездуховни, че благодатта оскъдявала, че вече няма старци и няма светци. Всъщност този упрек се връща към самите нас, защото примерът на владиката Серафим доказва, че всички ние сме призвани към благочестие и святост и че никакви враждебни обстоятелства не могат да отклонят онзи, който е избрал Бога за свой Път.

Всеки, който слезе в криптата на храма „Св. Николай" („Руската църква") в София при гробницата на архиепископ Серафим, усеща мира, благодатта и силата на този Божи угодник. Тук идват всеки ден стотици, всяка година десетки хиляди. Те търсят и получават помощ и застъпничество, мнозина от тях пишат молитвени писма до владиката и по неговите молитви получават закрила, утеха и помощ свише. Продължава събирането на свидетелства за чудеса по молитвите на владиката с оглед на бъдеща канонизация...

На стр. 3

† *Доростолски митрополит* ИЛАРИОН

Размисли за Великия пост

Св. Църква е определила Великия пост, за да се подготвят верните и чеда за достойно посрещане на големия празник – Възкресение Христово. Постът е условие за покайно настроение, усмирява плътта, издига и насочва човека към духовен размисъл.

Постът е условие за дълголетие. Всички библейски праведници са достигнали своето величие чрез пост. Постът укрепва вярата, ободрява духа, а духовните сили у човека са над телесните.

С пост тримата отроци Ананий, Азарий и Мисаил укрепили своята вярата, благодарение на което устояли в изпитанията с лъвовете и огнената пещ.

Св. Йоан Кръстител целия си живот прекарал в пост.

Сам Господ Иисус Христос постил 40 дни, преди да започне общественото Си служение. Така че постът е условие за духовен, богоугоден живот. Св. Василий Велики казва: „Постът ражда пророците, укрепява силите, дарява ум на законодателите. Постът е добра стража на душата, оръжие на доблестните хора, училище на подвижниците."

Светоотеческата книжнина ни дава много примери на велики постници. Те са образци в духовното извисяване. Кто някои от тях. Преп. Иларион Велики приемал храна през три, понякога и повече дни, и то сухари, съхранявани в една делва с тесен отвор. Понякога изглаждвал и сграбчвал повече къшеи, но ръката му не можела да се извади от делвата и бил принуден да пусне от тях.

Св. Йоан Постник, патриарх Цариградски, само в неделен ден вкусвал храна, и то растителна.

Юстиниан-Управда, император Цариградски, славянин (VI в.) от софийските села, построил великата църква „Св. София", през целия Велик пост вкусвал само плодове и вода през ден или през два дни.

Преп. Паисий Велики по пет дни постил, а в събота и неделя вкусвал храна.

Св. Симеон Стълпник вкусвал веднъж в неделята храна, а после по време на цялата Четвридесетница прекарвал без храна. А какво да се каже за св. Антоний Велики, за светите Теодосий Велики, Макарий Египетски, Йоаникий Велики и много други – те вкусвали сухо ядене и плодове, чорбица – ядене готвено на огьн и с масло – много рядко. При все това не се оплаквали от заболяване телесно. Правило 69 апостолско повелява „строго да се пости през Великия пост и в сряда и в петък, освен при заболяване. Свещенослужител, нарушаващ това повеление, да бъде низвергнат, а мирянин отлъчен".

Но какво да се каже, как да постываме духовно? – Истинският пост е да се отчуждим от злото, да отхвърлим яростта, клеветата, лъжата, клетвопрестъплението и похотите. Да постим и с езика – да го пазим от всяко скверно и празно слово, още повече от пяня, ненавист, завист, ропот, прекаяние, клевета и прочее грехове на езика. Св. Йоан Лествичник казва: „Постът е погасяване на телесните разпалвания, изтребване лукавите помисли, свобода от скверни сьновидения, чистота в молитвата, светило на душата, предпазване на ума, освобождаване от грехове, врата на рая, небесна наслада" (Лествица 14 сл.). Блженки Августин казва: „Бъйнят кон се укротява с глад и жажда." Така че като постим от храна – да постим и духовно. Само тъй ще можем да се подготвим за великия празник, „празник на празниците" – Великден, съгласно молитвопението в полунощния час в нощта на Възкресението Христово. Каква тайнственост при бляъска на свешите изпълва душата с умилителния молитвен зов: „Воскресение Твое, Спасе, Ангели поют на небесех..." (Твоето възкресение, Спасителю Христе, ангелите възпяват на небето, сподоби и нас с чисти сърца да Те славим).

Християннинт е длъжен да се вслуша в гласа на Църквата за достойно прекаване на св. Четвридесетница и посрещане Пасхата Господня – Великден.

Новини от Софийска епархия

На **19 февруари** Църквата отбелязва 132-годишнината от обсъждането на йеродякон Игнатий – Васил Левски. По того повод в патриаршеската катедрала „Св. Александър Невски" бе отслужена св. Литургия от Негово Високопреосвещество Знеполски еп. Николай, викарий на Софийския митрополит, в съслужение с архим. Наум, председател на църковното настоятелство и главен секретар на Св. Синод, протосинкела архим. Йоан, храмового свещенство.

Молитвено присъствах на Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Максим и Негово Високопреосвещество Русенски митрополит Неофит. Слово за йерод. Игнатий произнесе архим. Наум.

След литургията патриарх Максим отслужи панихида за йерод. Игнатий в съслужение с Русенски митр. Неофит, Деволски еп. Теодосий, Знеполски еп. Николай, храмового духовенство и свещенослужители от софийските храмове. Духовенството и богомолният народ се отправиха към паметника на Васил Левски, където патриарх Максим поднесе цветя.

На **20 февруари**, Неделя на Митаря и Фарисея, множество богомолци изпълниха до краен предел столичната църква „Св. Петка – Самарджийска" (в подлеза на ЦУМ), за да вземат участие в св. Литургия, отслужена от Знеполския еп. Николай. В съслужението взеха участие и протосинкелът архим. Йоан, предстоятелят на храма свещ. Георги Спасов и свещенослужители от близките храмове.

Старинният храм „Св. Петка – Самарджийска" води началото си от IV в., откогато датира първото ниво на храма. Второто ниво, което днес е действащият храм, е от XI в. В своята дълга история храмът оцелява през годините на турското робство, войните, посегателствата на политици. При тоталитарния режим храмът е затворен за реставрация цели 40 г., а непосредствено след връщането му на Църквата през 1992 г. преминава във владение на разколниците. Едва от месяца юни 2004 г. старинната църква е под ведомството на каноничната БПЦ.

В словото си еп. Николай въздаде Богу слава за това великолепствение и пожела на отец-предстоятеля в скоро време Бог да приведе пасомите чрез вратите на храма и да го възправа с плодове на пастирското му служение, да не унива, а всякога да се уповава на благодатта Божия.

Изложба и книга оневиняват поп Кръстю

На **17 февруари** в Столичната библиотека беше открита изложбата „Васил Левски и поп Кръстю" и бе представена третата книга от поредицата за живота и делото на ловешкия свещеник Кръстю Никифоров „Правото излезе налице". За пореден път духовници, историци, писатели, публицисти и обществени препотвърдиха оневиняването на поп Кръстю под продължилите повече от 120 години обвинения, че е предал Васил Левски. Слово на тази тема изнесе историкът проф. Георги Бакалов, след което последвахa многобройни изказвания и дискусия.

Сред присъстващите и участниците в дискусията бяха бившият президент д-р Желю Желев, г-н Тодор Кавалджиев, проф. Иван Лалов, писателят Георги Мишев, инж. Васил Коцев и др.

Заключителното слово произнесе Русенският митрополит Неофит, който обобщи преобладаващото мнение, че са налице всички основания за отчитане името на достойния ловешки възрождженски свещеник от незаслужените обвинения и че вече е дошло времето „правото да излезе налице".

Юбилейна изложба в Пловдив

На **28 февруари** в Пловдив бе открита изложба, посветена на 135 години от създаването на Българската екзархия. Официалното откриване направи кметът на града Иван Чомаков. На проявата, организирана от общината и Историческия музей в града, присъства ректорът на Пловдивската духовна семинария Адрианополски епископ Евлогий, представители на местната власт, граждани. Фотоизложбата проследява историята на борбата за българска духовна независимост. Показани са видните дейци в борбата за признаването на Българската екзархия. Копие от изложбата е експонирано в страдата на Българската екзархия в Истанбул. „Намерението ни с тази изложба е освен да припомним на нашите съкръвници за една славна част от историята ни и да провокираме пловдивчани и всички родолюбиви българи за дарителска акция за възстановяването на църквата „Св. Стефан" и метоха „Св. Иван Рилски" в Истанбул", заяви кметът Иван Чомаков. Той поясни, че само за ремонта на желязната църква „Св. Стефан" ще са необходими 500 000 лева и се надява тези средства да бъдат събрани.

ЦВ

Ще се строи нов катедрален храм в Ловеч

Старославната епархия се седалище гр. Ловеч (Златния Ловеч) е една от най-древните и красиви епархии в Българската православлана църква и на Балканския полуостров.

С разрастването на гр. Ловеч се появява и необходимостта от построяването на нов катедрален храм, тъй като съществуващите църкви остават извън централната част на града.

Ние, Гаврил, по Божията милост митрополит на богохранимата Ловчанска епархия, като споделихме искането от клира и мирянте ни, възжелахме богоблагословеното деяние да построим храм на името на светите братя Кирил и Методий, извисен и красящ духовно и архитектурно центъра на престолния ни град.

Отправяме молба за помощ към благородните хора, с увереността и с благодарността на ръцете на Бога, да бъдат написани в Книгата на Живота в Царството Божие, а ние в нашите църковни служби и скромни молитви ще ги поменаваме за здраве и спасение.

Ловчански митрополит
ГАВРИИЛ

Макет на бъдещата катедрала

Ловчанска св. Митрополия, 5500, гр. Ловеч, ул. „Черковна" №22
Булбанк АД – Ловеч, лева – 1076566111, евро – 1475728676, щ. д. – 1175630689,
Банков код 62176307

Новини от Видинска епархия

На **26 февруари** по повод 137-та годишнина от рождението и 34 години от кончината на блаженопочиналия Видински митрополит Неофит, в митрополитския храм „Св. Николай" във Видин бе отслужена архиерейска света Литургия, оглавена от Негово Високопреосвеществото Видински митрополит Дометиан, и панихида – в съслужение с духовенство на град Видин. Гражданите и гостите на Видин почетоха с молитвено присъствие паметта на Видинския йерарх – приснопаметния митрополит Неофит.

Видински митрополит Неофит

Бележитият архиерей на Българската православна църква е роден през 1868 г. Възпитаник е на Цариградската духовна семинария, Самоковското богословско училище и Петербургската духовна академия. Бил е ректор на Софийската духовна семинария. За известен период от време изпълнява и длъжността редактор на „Църковен вестник". През 1914 г. е канонически утвърден за Видински митрополит. В продължение на 57 години оглавява Видинска епархия.

ЦВ

Обновление на храм в с. Медковец

На **27 февруари** беше извършено обновлението на храм „Св. Параскева" във видинското село Медковец. Архиерейска св. Литургия бе отслужена от Видинския митрополит Дометиан в съслужение с духовенство от гр. Лом.

В тържествената съборна участие взе хорът към храм „Св. Георги", гр. Вършец, под ръководството на о. Петко Балджиев.

Присъствава множество богомолци, в това число и кметовете на с. Медковец и гр. Вършец.

Дарителска кампания за построяване на храм „Успение Богородично" във Видин

Обръщаме се с молба към всички добри хора, които биха били съпричастни в дарителството за построяването на нов православен храм „Успение Богородично" в град Видин.

Сметка за дарение № 1006138112 – в лева,
Банков код 20080023 – ОББ Видин.

И нека Бог въздаде стократно за щедрата помощ.

Видинска св. митрополия и църковното настоятелство при храма.

Към храма „Успение Богородично" ще бъде построен Православен просветен и социален център, който ще включва:

– едноетажно обслужващо крило зад храма с помещения за обучение на богослови, неделно училище, библиотека, музей;

– социален център с трапезария на закрито и открито, кухня, складове за сухи продукти за помощи, малък лекарски кабинет за безплатни прегледи и помощ с лекарства;

– църковен двор с декоративна ограда, благоустроено дворно пространство с площадки за отдих и главна църковна порта.

НОВИ КНИГИ

„Акатист и житие на светите Двадесет и шест Зографски преподобномъченици"

Освен акатиста и житието на светите Двадесет и шест Зографски преподобномъченици в книгата е поместен и съвременен прочит на подвига на мъчениците за Христа във връзка с проблема за икуменизма и обновлението. В нея е публикувана част от статията „Белезите на нашето време" и разказ за поклоническото пътуване на светогорски отци в Румъния през месец юли 2004 г. по повод празнеството на манастира „Путна" – 500 години от успението на великия войвода Стефан, един от ктиторите на Зографската обител.

„За послушанието"

Книгата „За послушанието" на йеромонах Дориледонт (Сухинин) е насочена към тези, които не вярват, че днес е възможно добро послушание към пастира. Изяснява се учението на Православната църква за църковното пастирство, като се дават важни насоки в отношенията между пастирите и пасомите, както и по проблема за младостарчеството. В приложението се дават примери от живота на руски светци и подвижници на благочестието.

Книгите са издание на славянобългарския манастир „Св. вмчк Георги Зограф", Света Гора.

Възкресението на един народ

От стр. 1

Мъченици за вярата и усърдни книжовници – клирици и миряни, съхраняват духовното наследство, докато дойде времето на Възраждането, когато великият хилендарец преподобни Паисий запали огъня на националното пробуждане чрез искрящата родолюбива „История славянобългарска“.

От излизането на дивната история на предвиждания български монах до подвига на братята-руси за освобождението на България пътят бе по-кратък, макар много стръмен и кървавомъченически: път на неумолима борба за родей език, за богослужение на църковнославянски, за църковна независимост, за родно училище. Борба поесмеестка, в която участваха с перо и оръжие монаси и свещеници, учители и родолюбиви занаятчии и търговци, селяни и граждани, устремени към изгрева на свободата.

Освободителната война на братята-руси и Освобождението на България, които изправиха българския народ на краката му, се естествен завършек на националната българска революция, която през десетилетията на нейния живот и особено през 1876 година – годината на Априлското въстание – струваше много човешки жертви.

В последните години се чуха различни гласове в публичното пространство: че когато император Александър Втори подписвал Манифеста за обявяване на Руско-турската война, се ръководел не от любов към поробените братя-славяни, а от имперски амбиции; че не трябва да честваме Трети март като национален празник, защото свободата ни не е извоювана с усилията на българския народ, а ни е донесена дарон на вярха на руските щикове и др. Такива изявления са израз на неблагодарност и непризнателност не само към нашите освободители, но и к ъм всички знайни и незнайни родолюбиви българи, които със своята саможертва подготвиха, пропвариха пътя на нашето Освобождение.

Българските опъчени получават Самарското знаме

Нека не забравяме, че Бог е Този, чрез Когото ние „живеем и се движим, и съществуваме“ (Деян.17:28), че всичко става по Неговото съизволение, че свободата ни е дар от Бога, дар изстрадан и измолен вследствие воплите и молитвите на изтерзания българския народ. Свободата е Божи дар и ние трябва да сме благодарни за нея не само на Бога, но и на тези, чрез които Той е осъществил Своя промисъл и ни я е дарил. Амин.

Свещ. Йоан КАРАМИХАЛЕВ

Подвигът на архипастирството

От стр. 1

Всички ние сме големи длъжници спрямо паметта на архиепископ Серафим. Защото той продължава да действа за нас, продължава да е нашр съвременник и съгражданин, а ние не сме направили достатъчно, за да отдадем заслуженото на личността му.

А тук в България са протекли най-важните години от неговото архипастирско служение, тук е написал и издал основните си богословски трудове, живя са още люде, които го помнят. Живо е преданието за него. И въпреки това все още не сме съставили и издали нетово подробно житеоеписание. Не сме издали на български език богословските му съчинения, в то ва число и знаменитата му книга „Новото учение за София Премъдрост Божия“ – може би най-важния богословски труд, написан по българските земи от средновековието насам.

Личността на владика Серафим не се вписва в рамките на една поместна църква (в случая Руската). Не можем да кажем, че той е само „техен“. Той принадлежи на вселенското Православие каато със самата си личност, така и с обхвата и значението на делата си.

Те са особено важни за намиращата се по това време в схизма Българска православна църква, за протичащите през 30-те години в Париж спорове въз връзка със *софиологическата* ерес на о. Сергий Булгаков и пр. Истински авторитет и стожер на вярата е той и на Всеправославното съвещание, проведено в Москва през 1948 г., където отстоява чистотата на Православието. Тези нетови историчеоки заслуги за Църквата следва да станат обект на отделни задълбочени изследвания, за да можем още по-пълноценно да се възползваме от неговото наследство.

Старостилците се опитват да присвоят тоеа наследство, но всъщност то принадлежи на едната света, вселенска и апостолска православна Църква. Нека не забравяме, че той, сторгил блюстител на чистота на вярата, остава в лоно то на Московската патриаршия (въпреки тежките комунистически времена в съветска Русия) и така утвърждава чрез безспорния си авторитет нейната легитимност.

Все още не е достатъчно проучено влиянието, кое то е имал владиката Серафим за вдигането на българската схима през 1945 г., славного събитие, чийто 60-та юбилей честваме през настоящата година. Нямм съмнение, че тоеа влияние е било значимо. Друг е въпросът, че *действието* на духовника се осъществява главно чрез духовно-нравствения. А въздействието по духовен път в повечето случаи не остава след себе си „документи“ и вещественси следи. Всъщност най-важното свидетелство за тоеа въздействие е самата личност на архиепископ Серафим, неговия огромен авторитет и, мож бе ни на първо място, силата на неговата молитва. Видимото проявление на неговото въздействие са бли съслужения, които той има с български архиереи през годините на схизмата.

Наред с тези неоценими заслуги за историята на Църквата, може би още по-ценен е приносът му като архипастир. Достатъчно е да погледнем образа и осн

За необходимостта от утвърждаване на вярата

Религията за един определен тип вярващи е преди всичко предписания и правила, които трябва да бъдат спазвани на всяка цена. Целта на многочислените самоограничения, които си налагат, е техният начин да се чувстват нравствено извисени над обкръжаващите ги. Цената, която заплащат, за да поддържат този образ на свои живот, прикриващ владеещото ги чувство за неуверност и малоценност, е изпадането в дълбока криза и психично разстройство.

Това явление може да придобие масов характер във времена на религиозен упадък, когато сред вярващите християни битува схващането, че вярата е мимоходно, колебливо настроение, или както се изразява руският религиозен философ И. Илин: „На вярата се гледа като на нещо независимо от човека, долетяло от висините и способно също така лесно да се върне там, откъдето е дошло.“ Достатъчно е да я изплашим, за да остане безвъзвратно. *Съмнението* е именно тази прогонваща сила, от която вярата трябва да бъде предпазена и обгрижвана с цената на изтъкването на многобройни предписания. В тези случаи религията служи като бариера, която отделя от останалите хора. Тази опасна невротична тенденция на вярата, да отделя човека от събратята му, може да се наблюдава в сектантските религиозни групи и общества.

Вярата като доверие тук се изразява в доверие към предписанията, основано на представата за това, че източникът на този авторитет е Бог. На тази вяра противостои знанието като достоверно сведение за света. В съжединението ние сме принудени да се опираме на вярата-доверие поради непълнотата на знанието за света. От друга страна, религиозната вяра изисква приемане на такива положения, които от гледна точка на обичайния опит са малко вероятни или въобще не подлежат на вероятностна оценка.

За православния християнин най-висш израз на вярата като доверие са думите на Пресвета Богородица, когато архангел Гавриил я известил, че е удостоена да бъде Майка на Спасителя на човечеството: „Нека ми бъде по думата ти!“ До тази вяра водя дълъг и трънлив път на борба със съмненията и страстите, пред очистващата баня на покаянието.

Тя няма нищо общо с насадената от обществото или от гурото вяра като резултат от психологическия ефект на „самоубеждаване“, самовнушение, при който човек се застава да вярва в нещо, за което няма достатъчно основания, а по силата на това, че в обществото такава вяра се оценява високо, нещо повече – е необходимо условие за човешкото достойнство.

Такъв тип вяра се опира не на мъжеството, а на слабостта на човека, превръщайки се в средство за неговото его да придобива чувство за увереност. В действителност религията помага на човека да се избави от чувството за неустойчивост. Проблем и опасност представлява опитът да се постигне тази цел по ксьоа път, но в крайна сметка път на заблуждението, който все по-вече ги отдалечава от така желаното чувство за надеждност и ги оставя в състояние на незрялост и несамостоятелност.

В този си вид вярата на християнина се явява израз на неговото малодушие. Така, ако вярата изчиква не силата, а слабостта на човека, може да го доведе до неврза.

В т. нар. *невротична религия*, както я нарича Родо Мей, наместо израз егоистичният стремеж към превъзходство, който не само не е в състояние да донесе радост, но държи човека на границата на срива – така самата природа дава израз на своето осъждане на подобен образ на живота. Религия, която ограничава и осъждава човешки живот, лишаваки го от пълнота, прави човека невротик.

Неспособността към утвърждаване е най-подходящото определение за позиците на невротика. „Да утвърждаваш“ е нещо повече от това „да приемеш“. Това е активно приемане, когато съгласието се признася не само на глас и в ума, но е отклик на цялата пълнота на съществото.

Невротикът не желае да признае факта, че човек не може да се чувства уверено и това е цената, която плащаме за правото да живеем и да бъдем самостоятелни личности. Религията е тази сила, която помага да прерасне невротичната тревога в нормално творческо безпокойство. За разлика от психично здравия човек невротикът не може да се приспособи към състоянието на неустойчивост, изпитвайки крайна тревога, която го парализира и довежда до паническо състояние.

На вярата, на която липсва мъжество да утвърждава, можем да противопоставим вярата-достоверност, която се основава на самоочевидността на откриващата се истина, чийто източник е не определен авторитет, но е самата истина. Вярата като достоверност възниква в опита на богообщението като повече или по-малко самоочевидно откровение. Убедителна и истинна се

явява само тази вяра, за която не са страшни никаки съмнения.

Пример за преодоляването на вярата като доверие и утвърждаване на вярата като достоверност е психично преживяване на библейския праведник Иов. В начало той приема покорно сполетялото го нещастие като Божия воля. Неговата вяра е типична вяра-доверие. Той убедил себе си в съответствие с принципа от неговото общество традиция, че светът е устроен справедливо, защото в основанието на този свят се намира Бог. Тази вяра дълго не влизала в противоречие с житейския опит на Иов. Вярата-доверие е подложена на изпитание, когато влиза в конфликт с опита на Иов. Несъответствието между вярата и опита става източник на съмнение. Сляпото отчаяние се смени е сухия за осъзнаване на случващото се, водещи до активно съмнение.

Това съмнение не е атеистично, демонично. То е т. нар. религиозно съмнение, което според И. Илин по съдържа си не „съблазъм“ и не предвещава „кряк на религията“. Неговата поява е опасна само за безпочвената и безпомощна „религия на настроението“. Самата поява на религиозното съмнение свидетелства, че религиозността, сведена до капризната случайност на настроението, е мнима, че духовната сила не се ражда от безпомощността. То води след себе си необходимостта от лично *движение* към Бога.

Съмнението отделя религиозното „юношество“ от зрялата възраст, от мъжествената вяра. То не е „съблазън“, а обновление и задълбочаване. Да го избягваш, означава да удължаваш своята детска безпомощност, т. е. да омаловажаваш силата на вярата. За да го преодолееш, трябва да пребиваваш в него. Този, който не го е преодолял, съхранява уязвими места в своята религиозност, които могат да се разкрият в труден момент от живота и да го доведат до духовен крах.

Религиозното съмнение е състояние на автономния опит, у хетерономния вярващ не може да има съмнение, вместо него и за него ще се съмнява нетоварт „авторитет“. Именно затова появата на религиозното съмнение в душата често означава начало на автономния религиозен опит. Защото религиозното съмнение е разрешимо само чрез опита, съредоточено и благоговейно насочено към религиозния предмет.

Ако отчаянието е загуба на съзнанието, загуба на способността за усилие да осъзнаеш реалността, то съмнението е преодоляване на препятствията по пътя на осъзнаването, начало на вътрешбирането на личността. Съмнението се проявява като мъжествено преодоляване на отчаянието и създава необходимата духовна почва в съзнанието на вярващия, което е условие за богообщението.

В съмнението се осъществява конфронтация между вярата и опита, разрушаваща вярата като доверие. Това е необходима предпоставка за достигане на вярата като достоверност.

Вярата като доверие в общопринети постановки не само осъдява религиозността на човека и в препятства личното развитие и израстване, но може да прерасне в неврза. Тази неврза е външният образ на разкола в човешката душа, прикована към хоризонталната плоскост на времето и пространството, отрицателна в рамките на общопринетите изисквания. Вертикалното движение към Бога или възхождането на човешкия дух към Него е възможно в религия, която не просто е приста, а е утвърдена в автономния религиозен опит на личността.

Мария ИВАНОВА

Щастието като ценност

Има нещо много тъжно в палитрата от ценности, които съвременният свят налага. И в начина, по който тези ценности се промъкват в душите ни, карат ни да мечтаем и да се чувстваме щастливи. Някои ги наричат морал на прехода. Други – западен начин на живот. Всъщност това са само клишета, зад които се крие нещо съвсем древно.

Вижте посланията по телевизията, за какво пишат вестниците, героите на деня, младите хора, които искат да приличат на тях. Зад привидно пъстра картина, всичко е еднакво. Защото няма осъзнати търсения.

Ето какво! Важно е да имаш отличен успех в училище, защото това ще ти осигури отличен старт в живота. Важно е да влезеш в университет, и то перспективна специалност. Важно е да си намериш приятелка, която да обичаш и да е добра партия. Важно е да създадеш контакти с подходяща хора, това помага в бъдещата професия, поне като за начало. Тук вариантите се разширяват. Работа за много пари – в днешно время са необходимост. Нова приятелка, за която да се ожениш – още по-добра партия. Апартамент. Обзавеждане. Автомобил, който да се подмени според статуса, нищо претенциозно, но все пак 21 век е! Изразяване в кариерата за още повече пари, какво друго. Известност – учен, политик, адвокат, артист, журналист. Духовен живот – ходене на театър ведъм в месеца, две книги (неанГажирани, а по-скоро за разтоварване), кино, защото е тема на разговор. В останалото време телевизия – „да да си почивам“. Не е ли това една прекрасна схема за „успех“ в живота. Ако увеличим няколко пъти парите, това си е направо американска мечта. И какво лошо има?

От идеалната схема изпуснаме нещо важно – непрекъснатата надпреварА с неуловимото понятие, наречено *време*. Надпреварата с онзи отрязък време, който отбросяваме от раждането до смъртта. Самоочевидният и прозаичен факт, че всичко свършва, по някакъв много странен начин се изпуска от подобна схема на щастие. А умират и бедните и богатите, известните и неизвестните, учените и нехарманите... умират всички. Едни се помнят повече, други скоро се забравят. На фона на вечността обаче разликата се слива, заради нищожните й размери. И сякаш нищо не е било... Рано или късно мислита за смъртта те страбва с цялата й реалност. С всичките й въпроси. Изразът, който толкова често си повтаряш, че на тоя свят нищо не си донесъл и нищо не можеш да изнесеш, се оказва факт. Наистина, дори и за теб. Никой ще подели натрупаното имане, ще се нанесе в твоя апартамент. Известността ти е донесла само злобата на тези, които са на стълбата под теб. Знанията нямат значение заради своята ограниченост. Изкушенията на пътя са отстъпили пред старостта и болестите и клонят към забрава. Светът може да предложи само толкова. Цар Соломон, който имал всички земни блага, заключава: „Суета на суетите, всичко е суета!“ (Екл. 12:8) Какъв тогава е смисълът? Ето какво отговаря премъдрият Соломон: „Да изслушаме съцината на всичко: *бой се от Бога и пази Неговите заповеди*, защото в това се заключава всичко за човека; защото Бог ще изведе на съд всяка работа и всичко тайно, било то добро, било лошо“ (Екл. 12:13-14). Какво би могъл да отговори човек на такъв съд?!

Ето, великият подвижник на благочестието св. Ефрем Сирин разказва следното: *Веднъж аз се бях уединил на едно високо място. Като гледах суетата и вьлнението на тоя живот, започнах да разсъждавам сьс сльзи: защо тоя живот отлита като сянка и увяхва като утринен цвят? И, опечален, въдишайки, аз рекох: как прминава тоя живот, ние не знаем. Но защо сме сьзрани с неприлично полисли? Размишлявайки за това, аз устремих поглед към небето и дойдох като че в изстьлление. Силен трепет ме обхвана и ето, видя ни се, че Господ е пред очите на моя ум и казва на душата ми: „Душо, невесто Моя, защо не обичаш своя безсьмртен Жених?“ В тоя миг аз се стрелнах и започнах горко да оплаквам своето сьстояние.*

Нито една мечта, нито один стремеж не би имал смисъл, ако не е насочен към Вечността. И кой би държал на нещо временно, щом би могъл да има вечното? Кой би жертвал вечното заради временно? Затова и Сам Жизнеподателят ни съветва: Търсете първом царството на Бога и всичко останало ще ви се придаде, *защото каква полза за човека, ако придобие цял свят, а повреди на душата си?* (Мат.16:26).

Единствено любовта към Бога и Неговият закон е това, което си струва всички знания, всички стремежи и всякакви жертви. Само това ги осмисля. И сьлзите, пролени в паденията, търсенията и пазенята на тези стремежи, са ськпоценни, защото очистват. Веднъж разбрал тази истинска ценност на живота, човек я следва непрекъснато. И не само защото тя води до вечно блаженство, а просто така – от любов.

Владимир ДОЙЧЕВ

МЪЖКОТО СЕМЕЙСТВО

Още нещо за прошката

Отново сме изправени пред Великия пост, а е това и пред необходимостта да поискаме и да дадем прошка на ближните си за всичко, което омрачава душата ни: разочарование, огорчение, стаена враждебност, недоверие, завист, страх... Да простим за нападките, подигравките, заплахите, за посегателствата срещу авторитета ни, репутацията ни, правата ни, удобството ни – всичко. „Ще простя всичко освен..." не е истинска прошка. „Ще простя, ако..." – също. Прошката трябва да е безусловна.

Във вечерта на прошката ще стиснем много ръце на непознати и полупознати и без особено усилие ще изречем: „Простено. Прости!" Ще се умиляваме при това величествено тържество на Всеопрощението, което ни прави равни: архиереи, свещеници, миряни, пред необходимостта да дадем и поискаме прошка от своите брати и сестри в Христа преди да принесем покаянието си пред Господа (вж. Мат. 5:23,24). Би било жалко, ако тази златна възможност, която Църквата ни предоставя, за да възстановим нарушените ни взаимоотношения, мине формално и безрезултатно. Затова отрано трябва да обмислим на кого и за какво трябва да поискаме прошка и на кого какво имаме да простим. Истинската прошка винаги е конкретна: за конкретен човек, за конкретни неща. Прошка „по принцип" няма.

Прошката освен акт на вярата е и съзнателно усилие на волята, ясно да определим и формулираме какво помрачава любовта ни към другия и после, както се опитаме да се поставим в неговата позиция, да съумеем да изтрием болката.

Темата за прошката е многостранна и неизчерпаема, но сега бих искала да се замислим върху едно конкретно нейно измерение: прошката като задължително условие за развиването на близки и трайни взаимоотношения, каквито са отношенията в семейството и между приятели. Това са хората, от чиято прошка най-отчаяно се нуждаем и на които, въпреки любовта си, винаги има нещо, което не съумяваме докрай да простим. Защото

човек е най-взискателен и най-ранен по отношение на онези, които обитават мислите и сърцето му

Бог всички ни е сътворил различни, с различни способности, устойчивост, темперамент, чувствителност. Като прибавим към това и различното ни възпитание, социален статус, възгледи и идеи, става ясно, че когато се отнася до близки взаимоотношения за продължително време, конфликтите стават неизбежни. Впрочем, за да изградят двама души хармонични и трайни взаимоотношения, не е нужно да мислят, действат и чувстват по едни и същи начини, а да осъзнават своята различност и да ценят уникалността на другия като личност.

Да се различаваш от друг човек, е нормално и естествено. Естествено и нормално е и човек да има грижи, да изпадне в лошо настроение, сприхавост, болезнена чувствителност, леко преживее духовен срив и да загуби мира в сърцето си, способността си да разбира и да преценя трезво, а тоя не може да не засегне много близките ми и напрежението да ескалира в конфликти. Ако след такива случаи хората не са в състояние да изрекат: „Съжалявам за... и те моля да ми простиш", и съответно да разберат и простят на другия (дори ако той не им поиска прошка), отношенията им са обречени на провал.

Близостта и доверието между двама души не зависят от това, никога да не се нараняват взаимно, никога да не си противоречат или никога да не се разочароват един друг, а от тяхната способност да си прощават и да искат прошка.

Без значение колко успял, интелигентен, обаятелен или популярен е някой,

ако човек не умее да прощава и да иска прошка, никога няма да може

да развие искрени, дълбоки и трайни взаимоотношения.

Хората ще се боят да се доближават и да се отварят пред него, ще се боят да му се доверят.

Както съзнанието за безкрайната Божия милост ни дава смелостта и решимостта все повече да се приближаваме и да отваряме душата си за Него, така е и хората: само увереността, че другият ще ни обича въпреки грешките ни и ще ни прощава безусловно, може да ни дадат дръзновението да му се доверяваме и да отворим душата си за него. За да се развиват взаимоотношенията и да стават все по-искрени и близки, е нужна сигурността да знаеш, че дори отново и отново да се проваляш пред очите на своя ближен, той ще съумее да ти прости.

От друга страна, ако някой те обича въпреки грешките ти, въпреки недостатъците ти, въпреки че те видя в най-лошата ти форма, ако те обича дори след като си го наранил с егоизъм, незачитание, измяна, не можеш да не му отвърнеш с още по-дълбока обич. „Който малко се прощава, той малко обича", а на когото повече се прощава той повече обича (вж. Лука. 7:41-47).

След две или три серизни разочарования естествената ни реакция е да се затворим за другия дори ако продължаваме да живеем заедно. По-търпеливите от нас вероятно стигат и до 10 пъти повече, преди да се оттеглят в себе си. Но онова, което Господ очаква от нас, е неспокоемо желание да възстановяваме отношенията си, да си прощаваме. Това е смисълът на израза *70 пъти по 7* (вж. Мат. 18:22).

Каквито и недостатъци да имат, колкото и грешки да допускат, ако двама души умеят да си прощават, при всеки сблъсък те сами и отношенията им ще се обогатяват и задълбочават, вместо да се рушат; след всеки сблъсък на тяхната различност ще научават нещо повече за другия и за самите себе си и ще се отнасят един към друг с повече толерантност и разбиране. Връзката им няма да се препъне в техните несъвършенства и ще устои на превратностите на времето.

Понякога огорчението ни е толкова голямо, че дори и да сме убедени че трябва, дори и да искаме, пак не можем да превъзмогнем болката и обидата и да вземем доброто си разположение към другия. Струва ни се, че е невъзможно да простим. Тогава само молитвата помага.

Само с Божия помощ можем да спрем каменните зидове,

които сами сме съградили около сърцето си.

Бог винаги е готов да ни даде нужната сила, за да простим и да се избавим от огорчението. От нас се иска само да Му позволим.

Александра КАРАМИХАЛЕВА

За безсмъртието на душата

И ще се вярне пръстта в земята, каквато си е била, а духът ще се върне при Бога, Който го е дал.

(Екл. 12:7)

Страшно нещо е хладният гроб. В гроба са легнали нашите баща, нашите деди и прадеди – там ще легнем рано или късно и ние. Ужас и трепет обхващат човека при мисълта за гроба. И веднага следва да си зададем въпроса: с това ли се свършва всичко? Цялата ли наша природа е определено най-сетне да пропадне и да се превърне на шепа прах в черната земя? Но: „И сътвори Бог човека по Своя образ, по Божий образ го сътвори" (Бит. 1:27). И кой тогава ще успокои човешките терзания? Накъде да погледнем и към кого да се обърнем? „Да сме Пътят, Истината и Животът" – казва Христос. Ето утехата, братя и сестри, ето е твърдината – на която да се опрем и да потърсим отговор на въпросите, които ни вълнуват. Доказателства? – пита човек. Богочовекът Христос умря, но възкръсна. Но откъде знаем? – „Защото ако вярваме, че Исус умря и възкръсна, то и починалите в Исуса Бог ще приведе с Него" (1 Сол. 4:14) – казва св. ап. Павел на солунските християни. Следователно гробът не е край, той е врата, пред която минава човешкият дух, защото „духът ще се върне при Бога, Който го е дал" (Екл. 12:7).

Противници? – Да, има. Човешкият дух и мисъл никога не са спокойни. Още в старо, а и в ново време някои мислители не признават душата като нещо отделно и различно от тялото. Тя хоса се наричат материалисти, а учениците им – материализъм. Пет века преди Христа древногръцкият философ Демокрит твърди, че всичко съществуващо е съставено от неделими материални частици – атоми, които са под различни форми, съединяват се или се разпадат и в зависимост от това човек живее или умира. Тази теория е възприета от Епикур, след това от римския философ Лукреций – 1 Век преди Христа. Следа замезъм на това учение до 18 и 19 век, но за жалост от тогава, та и до наши дни все още има поддръжници. Но такива са далеч от Словото Божие – от онова, откъдето всеки човек трябва с пълни шепи да черпи знание и ориентир.

И така, от гореказаното следва да се замислим: е ли грубият страшен у ужасяващ за човека? Категорично не. Христос чрез сб. Църква успокоява човешкия ум с дадена насока за размисъл как да извървим краткия ни земен живот. Разбира се, чрез вяра В Бога и Неговия Единороден Син: „А вечен живот е това, да познават Тебе, Единото Истинното Бога, и пратения от Тебе Исуса Христа" (Йоан. 17:3).

Естествено ние, човешите, търсим вечния живот, защото малко са нашите земни дни и кратко е тукашното ни поприще. Не е ли то колкото пещ, не пробяда ли като обагена сянка? Колко безутешно е това за съзнанието и за сърцето на човека? Дава ли то криле на вярата в доброто, дава ли сила на волята му за добро? Но ние чуваме думите Исусови за въкресението на мъртвите: „Които са правили добро, ще възкръснат за живот, а които са вършили зло, ще възкръснат за осъждане" (Йоан. 5:29).

В една свещена книга мъдрец въздава на Бога величание, задето е създал такова прекрасно творение, каквото е човекът. И той пише, обръщайки се към Бога молитвено: „Що е човек, та го помниш и син човешески, та го спохождаш? Понизил си го с малко нещо спроти Ангелите, със слава и чест си го увенчал" (Пс. 8:5-6).

Истина ли е това, което казва тоя библейски мъдрец? Истина ли е, че човекът е такова съвършено творение? Да! Истина е. Защото, четейки Словото Божие и проследявайки Стария Завет, Новия Завет и оттам житията и подвизите на апостолите, св. отци, мученици и просияли мъже и жени във вярата, ние виждаме, че Бог ди над човешите, говори им на съвестта да не се отклоняват от пътя на доброто, да не се смущават от онези пречки, които разколебават човешкото сърце и човешката съвест.

Защо ли правим тези безли разсъждения? Повод за това ни дава смъртта на всеки човек. Човек умирал! Напуска света чедо Божие, което не е оставило бележите уме, но и от човешите не е било увенчано с чест и слава. Умира човек, който поради призвание от Бога може да се издигне на голяма висота на духа, и то в скромността на своето всекидневно житие. Такива обикновени хора, както болшинството от нас, без да са бини герои на духовния подвиг, са вършили покрай многото си грешки и много добрини, и тия именно добрини ги украсяват и сочат висотата, за която човек е призван. Но *нямо човек, който и един ден да е живи и да не е съгрешил* (има се предвид първородният грях), се казва в заупокойната молитва, *само Ти, Боже си без грях и Твоята правда е правда вечна и Словото Ти е истина.* Да, това е истината за човешкия живот и нашите души не трябва да се смущават.

И накрая искам да завърша с утешителните думи на св. ап. Павел до римляните (гл. 8:11 и 13 стих): „Ако Духът на Онозгова, Който въздвисе от мъртвите Исуса, живее във вас, то Който въкреси Христа от мъртвите, ще оживотворци и смъртните ви тела чрез живеещия във вас Негов Дух" и „защото, ако живеете по плът, ще умрете; но, ако чрез духа умъртвявате деянията на тялото, ще бъдете живи".

Старовр. ик. Костадин ЯНЧИН

Архиепископ СЕРАФИМ (Соболев)

За неосъждането

Слово в прощалната неделя

Свещността на тайнството покаяние се състои в това, че Господ чрез свещеника прощава всички наши съгрешения за даруването ни с най-великата милост Божия – съединяването ни с Христа в св. Причастие. Нима думи да се изобразят цялото величие на благото, дарувано ни от Бога в тайнството покаяние, но в същото време голямо е и изискването на Господа към онези, които пристъпват към тоа тайнство. „Защото, ако простите на човеците съгрешенията им, и вам ще прости Небесният ви Отец; ако ли не простите на човеците съгрешенията им, и вашият Отец нима да прости съгрешенията ви" (Мат. 6:14-15). Тъврде труден подвиг изиска от нас Господ в тези дни, призоваващи ни да обичаме нашите врагове. Такава любов е свръхестествена, тъй като на нашето естество е свойствено, преди да се е въгродио чрез благодата, да се противи, когато е подложено както на физически, така и на нравствени удари. „Какво толкова чудно е извършил Господ", попитали веднъж разбойниците-сарацини сиин свят старец-пустинник, оскърбявайки го. „Ето чудото, което е направил Господ, отговорил старецът: вие ме оскърбявате, а аз ви прощавам и се моля на Бога за вас." Подобна любов иска Господ и от нас. Да, наистина не е лесно искането на Господа, с което се обръща към нас св. Църква, въвеждайки ни в дните на поста и покаянието. Но друг път за получаване прошка на греховете от Бога Господ не ни е посочил. Това се вижда не само от приведените думи на Христа, но и от Неговата притча за милосърдния цар и безмилостния заемодавец. Господ простил на последния целия огромен дълг, т. е. всичките му грехове, но тъй като заемодавецът не простил на своя ближен малкия дълг, то бил осъден на вечни мъки. Ако е толкова трудно да имаме истинска християнска любов, т. е. да прощаваме на нашите врагове всичките им съгрешения срещу нас, а в същото време нима друго средство за получаване на милост от Бога, то какво трябва да правим в такъв случай, възлюбени?

Несъмнено ние никога нямаа да станем изведъж подобни на Христа и Неговите истински ученици в делото на християнската любов. Най-напред ние трябва да придобием смирено настроение на сърцето и да пристанем да осъждаме нашите ближни. Всъщност всички наши кавранди, разпри и дяволска злоба, довеждащи до унищоженето ни един от друг, започват с осъждане и първоначинната ми е в това, че в нас няма смирено съзнание за нашето нищожество. Ние всички сме склонни да считаме, че сме по-добри от ближния. Наистина понякога, повлияни от спомена за своята греховност и немощ, достигаме до съзнанието, че нашите ближни стоят по-добри. Но това съзнание не е достатъчно дъбоко; и ние отново се връщаме към осъждане.

И така: как да очистим сърцето си от от осъждане? Его какви съвети ни дават в тоа случай св. отци на Църквата. Когато в нашата душа се родят осъдителни мисли, сме длъжни да разсъждаваме така: „Да, този мой брат в Христа падна днес, а аз ще падна утре; той е съгрешил, а аз в неговото положение бих съгрешил още повече. Но той ще се покае, а аз нима да се покая." Когато пред нас започнат да осъждат нашите ближни, то ние сме длъжни да пресечем осъждането с мълчание, разговор на друга тема или да кажем: приятелю мой, да не забравяме думите на Христа: „Не съдете, за да не бъдете съдени" (Мат. 7:1), и да помним, че Господ не е осъдил блудницата, увинча в прелюбодеяние и я е спасил от смърт; че Той не е осъдил Своите мъчители и даже се е молил за тях на Своя Отец.

Ако ние мислим, чувстваме и постъваме така, то в нашето сърце ще се зароди истинско християнско, т. е. смирено, неосъдително настроение. А доказто го нямя, ние не сме християни, та дори ако зарди ако зарди Христа сме извършили много големи дела и даже ако сме предали тялото си на изгаряне. Единствено при неосъждане на ближните ние ще достигнем истинска, християнска любов към своите врагове (естествено личните, а не Божиите). Тогава Господ нима да ни лиши от Своята милост и преди всичко от Своето небесно Царство. Защо Господ е помилвал благоразумния разбойник? Не само заради разкаянието и изповядването на вярата в Христа като Бог, но и заради неосъждането, чрез което той проявил своята жалост и любов към Божествения Страдалец, изоставен от Бога и хората. Его защо благоразумният разбойник пръв от хората заедно с Христос влязъл в рая. Така спасително е неосъждането.

Около св. Серафим Саровски живял един обикновен монах Павел, който не се отличавал с никакви подвизи, но нито веднъж в живота си не осъдил никого и св. Серафим, на когото били открити небесните тайни, казал за него: вътреки че брат Павел не е подвижник, като награда за своето неосъждане след смъртта си ще наследи неизказано блаженство на небесното Царство Христово. Нека и ние, възлюбени, да не осъждаме нашите ближни. С единство заради неосъждането ние ще получим от Бога прошка за всички наши грехове, ще се съединим достойно с Христа в тайнството св. Причастие, вишати ще изпитаваме Неговата неизречена милост и в тоаи, и в бъдещия век.

Към такова въжделено и блажено неосъждане да насочи Господ нашите сърца и души всичкия днес, преди настъпването на Великия пост, деня на нашето покаяние. Да дадем обещание някога вече да не осъждаме своите ближни. А за да унищожим тоа вкоренен в нас грях, ви моля да започнете с осъждане на самите себе си и съгласно приетия обичай на Руската църква да провяжете тоава самоосъждане сега, като изморите прошка един от друг. Подчиняйвайки се на тоаи обичай, аз пръв ви моля да ми простите в името на Христа всички мои съгрешения против вас, извършени от мен със слово или дело, волно или неволно. От своя страна, аз ви прощавам от цялото си сърце, мои възлюбени в Христа чеда, всички ваши грехове простям мене. Чрез власття, дадена ми от Бога, аз ги опрощавам и ви призовавам сега заедно да произнесем молитва към Бога – да ни изпрати прошка на всички наши съгрешения и да ни дарува вечно спасение по молитвите на Пречистата Божия Майка и всички свети. Амин.

Св. ЮСТИН (Попович)

Из „Столовие първо"

Веднъж един от учениците му попитал отец Юстин защо не напише своята изповед, на коета отецът отговорил: „Всичко, което съм написал, е моя изповед." Столовията на отец Юстин не са цялостно произведение. Те са съставени от отделни негови бележки в тетрадки или на листчета хартия, но знаменателно е това, че обхващат целия му подвижнически живот и представляват съществено допълнение към неговата изповед.

1. Всички – всички останали религии – са предшували да бъдем над човека, за да избегнем човешките грехове; да бъдем над света, без света, без земята, за да не се оскверним и да не извършим зло. Само Христос изисква да бъдем в света на злото, но без сред сяи хора, но без зло; в калта, но да не се оскверним. Да бъдем в злия свят, но да не бъдем зло – ето силата, която дава Христос. И затова Христос е виосится на борбата, на меча, отделящ и отсичащ злото от света. (*4 януари 1915 г., Владичин хан.*)

2. Любовта е новото в Христа, единствено новото. Чрез любовта Христос е нов Бог. „Който е в Христа – е нова твар." Който няма любов – още е в Земята Зарет. Христовият знак е любовта. (*21 август 1916 г., Лондон.*)

3. Любовта е единственото равенство, възможно на земята: равенството на човек с човека, на човека с лилията; на врабчето с човека; равенство на всичко с всичко, на всичко на земята с всичко, що е на небето; всеобщо равенство, защото то е основано на Бога, а Бог е един на небето и на земята, в лилията и в човека. С Бог ние сме равни чрез любовта. (*21 август 1916 г.*)

4. Страданието е виното, с което Христос причастява човека от потира на любовта. (*21 август 1916 г.*)

5. Молитвата е просфора, замесена от сълзи и сърце. (*26 август 1916 г.*)

6. Прости ми, Боже, но повече от всичко аз обичам Бог, който плаче. Може би затова повече от всичко аз обичам Христа? (*26 август 1916 г.*)

7. Понеже всички обещания Божии в Него са „да", и в Него „амин", за слава Божия чрез нас (2 Кор. 1:20). В Него – да; в Него – в Христа Богочовека – са всички обещания Божии, – в Него, а не в човека, не в културата, не в цивилизацията. Неговото е „да", а всичко останало е измъчвана; всяка болка е изпълнена с обещание. В Него е всичко.

8. Молитвата е очистителя на мисъла, сито, ковачница, горнило, в което се изковава образът.

9. „Жертва Богу е дух съкрушен; сърце съкрушено и смирено Ти, Боже, не ще презреш" (Пс. 50:19).

10. Достоевски и свети Павел: „Нашата борба е против подвебесените духове на злобата" (Ефр. 6:12). В Достоевски постоянно се чувстващ сякаш между двата Завета – Стария и Новия; винаги воплите на Исия по Месията, по Господа, не по човека, не по вярата в човека. Никой не вярва в човека – тук е Достоевски. Цялата западна литература вярва в човека и угодничи пред него... Достоевски винаги вдига ръце към Христа от своя Содом и Гомор. (*Оксфорд, 1917 г.*)

11. Всички вие, воюващи против Христа, сте подобни на восъчни воини, нападащи огън. Нищие се стоии в безумие, когато доколна нажежеиият пръст на небесната огнена мъзрост. *Както се топи восък от огън, тъй и нечестивците да загинат от лицето Божие* (Пс. 67:3).

12. Цялата планета изпълва смрад на грях, смърт, дявол и човек. В полунощ сладкодишащи молитви душата се вznася от злосмрадието в надсветовното сладко благоухание на тварта в Христа. (*Полунощ, 21 септември 1919 г. в Атина*)

Полунощ носех аз в зеницата на душата си, дъдоха мои и въз всяко мое чувство и Той всемилостиво ме изведе от отровните дебри на животинските ужаси на чудесния Си път, ъдето всеки нощен мрак се превръща в трисъльчено пладне, и всяка смърт – в безсмъртен живот. Затова ние сме Му задължени с хиляди животи; дори да притежавах хиляди вечности, никога не бих могъл да се разплатя с Него; дори да имах хиляди дъши – само да би ги повел Той всичките по Своя чудесен, прекрасен път.

13. 2 Кор. 6:16: „... Вие сте храм на живия Бог:". „Домът Ми дом за молитва ще се нарече", а вие го направихте разбойнишки вертеп" (Мат. 21:13). Ти си църква: душата постоянно е на колене (в молитва), цялото съществено е в постоянно богослужение; ако престане молитвата, как ще живеа утре? Влизаш в разбойнишки свещтки, във вертепа, в който са превърнали църквата. Църквата е за молитва, не за разбойничество. Разбойници с душата културата, цивилизацията, защото предметите, царството на предметите внася в душата: пари, жени, гъзъри, книги (Йоан. 2:14) – и прави от дома на Отца разбойнишки вертеп... Внесохме предметите в душата си, о Господи, в Твоя дом. Водим разбойнишки сметки... Твоите неща сме открадали, вярую всичко сме заелпили свои стяжения, нашият образ е човешки, разбойнишки. Господи, да дойде Твоето царство и да прогони разбойниците от душата ми.

14. „Господи, дай ми сълзи и да помня смъртта" – молитва на свети Йоан Златоуст. (*Оксфорд, 1917 г.*)

Гласът на св. отци

Св. Игнатий Брянчанинов за вниманието и молитвата

Общото правило за всички, които се занимават с молитва, е: „Заключвай ума в думите на молитвата!", т. е. моли се с внимание. Каквото е душата за тялото, това е и вниманието за молитвата: без вниманието тя е мъртва, няма никакво значение. Трябва да се грижим умът да бъде заключен в думите на молитвата – и когато се молим с Иисусовата молитва, и когато четем акатисти и други молитвословия. Светите отци съветват онзи, който има желание да преуспее в молитвата, да се занимава и с молитвата Иисусова, и с четене на правила, като ги редува. Това разнообразие облекчава молитвения подвиг и спомага за преуспяването. Който са в началото, трябва да се занимават с молитва по малко, но често, за да опазят вкуса към молитвата и да не се породи в ума отегчение, което да причини изоставянето й. Когато си сам, моли се малко на глас, за да чуваш себе си: това спомага на вниманието. На мислите, които приемат, които и отчетливи да са те, не бива да се обръща никакво внимание. *Твоят закон е светлина за пътеката ми* (Пс. 118:105), е казал пророкът, а не нещо друго. Ако на молитва нямаш нужното внимание, не се смущавай от това. Като му дойде времето, Бог ще даде внимание на онзи, който с постоянството си при упражняването в молитва и с подбуждането на самия себе си към внимание докаже, че наистина желае да се моли с внимание. Един светец е казал: „Аз всичките си немощи съм възложил на Бога и напълно съм се предал на Неговата воля." Ти също кажай така за себе си и ще се успокоиш.

Превод от руски
М. П.

Спасяването на църквата „Св. Петка Самарджийска“

В спомените си г-жа Екатерина Александрова (р. 1923 г.) оживлява един малко известен епизод от недалечното на „минало – участието на Градската женска комисия в София в спасяването на средновековния храм „Св. Петка Самарджийска“ от предвиденото разрушаване при оформлянето на новия градски център на столицата преди близо половин век.

Впрочем по подобен начин църквата е била спасена от разрушаване и по времето на клета Димитър Петков (1887-1893).

Бях в Градската женска комисия, съставена от жени на влиятелни партийни дейци. Председателка ни беше Ана Българанова, на Боян Българанов съпругата. Участваше и Ана Заимова – наген. Владимир Заимов. Тя беше дълбоко религиозен човек. По майчина линия тя е руския; Стоян Заимов е бил женен за руския. Участваха още Зоя Арабаджиева, Жени Стоянова, Маргарита Гераскова. За съжаление всички те вече заминаха в отвъдното.

Бяхме 12 жени и си разпределяхме задачите. Много неща имаше още да се оправят в София освен развалините от бомбардировките. Основната ни задача беше да поемем сиракските училища.

Ние, участничките в тази „женкомисия“, ходеяме на черква редовно...

Въпросът за „Св. Петка Самарджийска“ вълнуваше най-неочаквано. По то време центърът на София се реконструираше. Не си спомням по чие нареждане беше това – дали на кмета, или на главния архитект на София, но решиха, че „Св. Петка Самарджийска“ е един „шерей“ в центъра на София, преч да се открие ларгото към бул. „Дондуков“ и „Партийния дом“ и трябва да я съборят. За това научава археоложката Магдалина Станчева, която работеше по тези въпроси. До този момент аз не се познавах с нея, но тя знаеше за дейността на нашата комисия.

Магдалина Станчева разбира, че в деня преди да „Св. Петка Самарджийска“ ще бъде разрушена и се насочва към нашата комисия, за да помоли за съдействие. Веднага тръгнахме към Народното събрание, към Димитър Ганев. Неговата съпруга, Слава Ганева, беше член на комисията, но в той момент не беше с нас. Ние мислехме, че покрай нея ще можем веднага да се свържем с Д. Ганев. От Градския съвет тогава ни казаха, че зависи много от председателя на Народното събрание – Д. Ганев. И ние цялата комисия отидохме при него, представихме се на секретарката и той казал, че не може да ни приеме, защото в момента чака чужда делегация. А знаехме, че в този момент един багер стои пред „Св. Петка“ и ще почне вече да я руши. Разплакахме се по женски...

Църквата „Св. Петка Самарджийска“.
Съвременен изглед на фона на една от монументалните сгради, заради които се е предвиждало разрушаването на храма

– Ама защо плачете?

И Ана Българанова, която ни беше председателка, каза на секретарката:

– Плачевен момент е, затова. Искаме да влезем на всяка цена. Няма да отнемем повече от две минути.

И Димитър Ганев каза:

– Добре де, щом е за не повече от две минути, да дойдат, ама да не са „женски“ две минути.

Ние, ние всички сме разстроени.

– Какво има, жени?

– Ами в момента ще разрушат „Св. Петка Самарджийска“, черквата. Тя не е действаща, но ще я разрушат...

А ние знаехме, че там в абсидата е погребан Васил Левски. То е спорно това; имаше голям спор между Николай Хайтов и Бобчев, но както и да е. Незаявисимо от това ние не искахме тя да бъде разрушена. И той каза:

– Какво, какво?

– Ами багер е застанал там. Искат да разрушат „Св. Петка Самарджийска“.

Както седеше на бюрото си, Ганев стана изведнъж и каза:

– Как така, той смее да прави това нещо? Църква се съзижда, а не се руши. Ако се разруши, лошо ни се пише, беда...

На мен ми направи силно впечатление, че той така изведнъж скочи от бюрото си, а сърцето ми „съзижда“. Аз до того момент тая дума не бях я чувала...

Вдигна телефона. Обади се, не знам, може би до Градския съвет, веднага прочуи какво е, що е и каза:

– Никой да не е посмял една тухла от храма да сбори!

И действително така „Св. Петка Самарджийска“ беше спасена.

Екатерина АЛЕКСАНДРОВА

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ 2005

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ
за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Посочете изданието и периода от време, за което искате да се абонирате

.....

Име..... Презиме .....

Фамилия.....

гр./с..... п. код ..... общ. .....

обл. ..... ж.к./ул. ..... №... бл. .....

вх. ..... ап. ..... тел: .....

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложен документ за платен абонамент (банково бордеро или пощенски запис).

Цените на абонамента са на стр. 8.

ECE

Отчаянието е губеща стратегия

Що-ви разкажа една притча. Един човек пътувал с кораб, който взел, че потънал. Човекът успял да се добере до един малък пустинен остров. Той горещо се молел Богу да бъде спасен и всяки ден трескаво се взирал в хоризонта, но помощ не идвала. Изтощен, човекът накрая сбрал дървета на брега и си построил колиба, в която сложил вещите си и разпалил огън. Един ден тръгнал да търси храна и когато се върнал, що да види – цялата колиба се подпалила и дим от нея издигал високо в небето. Той загубил всичко. Човекът бил смазан от скръб и гняв и извикал: „Боже, как можа да ми сториш това!“

Призори на другия ден той бил събуден от сирената на кораб, който идвал да го спаси. „Откъде разбрахте, че съм тук?“ – запитал смаяният корабоводителят. „Видяхме дима – сигнала, който дадохте“ – отговорили моряците.

Тази притча е много поучителна. Несъмнено с много трудности се сблъсквал мнозина от нас. Лесно е да се разочароваме, когато нещата не вървят. Но ние не трябва да падаме духом, защото Бог е готов да действа в нашия живот при всякакви неприятности, болки и страдания. Щом нашите суетни и егоистични планове и намерения бъдат изпепелени, може би точно това е сигналът, който ще привлече към нас Божията благодат и ще ни покаже правилния път. Нека никога да не се отчайваме, а да се трудим упорито и честно и с Божията помощ да подобрим себе си, семейства си, селищата си, страната си. Унинието, отчаянието, липсата на надежда е грях.

За всички отрицателни неща, които ни изпитват, Бог има положителен отговор.

Не казвам: *Не е възможно*. Бог казва: *Всичкото е* (Лука. 18:27).

Не казвам: *Уморени съм*. Бог казва: *Ще ви дам покой* (Мат. 11:29).

Не казвам: *Никой не ни обича*. Бог казва: *Аз ви възлюбих* (Йоан. 13:34).

Не казвам: *Не мога да продължа*. Бог казва: *Стига ти Моята благодат* (2 Кор. 12:9).

Не казвам: *Не мога да го направя*. Бог казва: *Всичко можете чрез Мен* (Филип. 4:13).

Не казвам: *Обърнати съм*. Бог казва: *Ще насочи стъпките ви* (Притч. 3:5-6).

Не казвам: *Не ни върви*. Бог казва: *Всичко ви съдейства за добро* (Рим. 8:28).

Не казвам: *Не можем да си простим*. Бог казва: *Аз ви прощавам* (1 Йоан. 1:9; Рим. 8:1).

Не казвам: *Страхуваме се*. Бог казва: *Не съм ви дал дух на боязливост* (2 Тим. 1:7).

Не казвам: *Нямаме достатъчно вяра*. Бог казва: *На всекиго съм отделил вяра* (Рим. 12:3).

Не казвам: *Не съм любим*. Бог казва: *Христос стана премъдрост за вас* (1 Кор. 1:30).

Не казвам: *Чувствам се самотен*. Бог казва: *Нямам да ви оставя, нито ще ви напусна* (Евр. 13:5).

Архим. доц. Павел СТЕФАНОВ

За приготвянето на храната с измолване на Божието благословение

Основавайки се на примера на Господ Исус Христос, Който през времето на земния Си живот с благословял храната, преди да я вкуси (Мат.14:19), на учението на светите отци (Кирил Йерусал. Огласит. поуч. XIII, 36), а накрая и на естественото чувство на любов и благодарност към Бога, Който ни милва и ни храни, ние, християните, имаме обичай, когато сядаме на масата, да се молим и да просим от Бога Той да ни благослови храната за здраве. Без само тоя, братя, не е достатъчно. Трябва да внимаваме, та и нейното приготвяне да започва и да се съпровожда с молитва; защото храната, която се приготвя с изпросване на Божието благословение, става и приятна на вкус, и за здраве на тялото; а пък без Божието благословение не само че губи вкус, а става вредна и за здравето.

По времето на император Теодосий Младши край Цариград се заселил един монах, който бил изгнал от Египетската пустиня. Веднъж императорът, като минавал покрай колибата му, намисилил да влезе при него и почукал на вратата. Монахът отворил, но като не знаел кой е гостът му, приел императора като прост войник. Царят се поклонил, седнал и започнал разговор с монаха. „Как живеят – попитал – египетските отци?“ – „Слава Богу! – отвърнал старецът – и се молят за спасението ви.“ След това на свой ред запитал: „Не искаш ли да хапнеш нещо?“ – „Искам“ – бил отговорът. Монахът сложил хляб, масло, сол и вода. Гостът пийнал и хапнал. След трапеза казал на стареца: „Знаеш ли кой съм аз?“ – „Бог знае кой си“ – отвърнал монахът. „Аз съм цар Теодосий.“ Монахът му се поклонил. Царят продължил: „Колко блажени сте вие, монасите, свободни от светската суета! Ето, аз съм и роден от цар, но повярвай, през целия си живот не съм вкусвал храна с такава сладост, с каквато сега ядох у тебе.“ – „А знаеш ли защо е така?“ – казал старецът. „Защо?“ – „Заради тоя, че ме, монасите, приготвяме храната с молитва и благословение; затова и простата храна става сладка; при вас много труд се хвърля по приготвянето й, но не се изисква благословение, затова и вкусната храна става безвкусна.“ Срещата приключила, но след нея царят започнал да оказва особено уважение към стареца. А пък той, понеже не понасял човешката слава, не следо дълго отново заминал за Египет.

Братя! В днешно время болестите на стомаха се станали едва ли не най-разпространените. Кой ли не се оплаква от загуба на апетит, от разстройство на храносмилането? Кой ли не вика – и едното, и другото, и третото е вредно. А защо е така? Поради невъздържаването? Съгласен съм. Но същевременно и заради това, че храната на християните в последно время въобще не се освещава с молитва. Вижте древните подвижници: те не са ли яли много по-лоша и грубо, според нас, храна? Обаче са живели по сто и повече години. Това защо е? Затова, че както се изразил горепоменатият старец, привлечаното от молитвата Божие благословение прави и простата храна сладка и животворна; и при нас няма молитва над храната, няма и Божие благословение над нея, няма и освещаване, няма следователно и приятен вкус, и хранителна сила у нея.

Затова, нека отсега да призоваваме Божието благословение върху хляба, който вкусваме и чашата, от която пием. Нама да подражаваме на хората от тоя век, които сега сметат за срамно да ограждат и храната, и самите себе си, преди да я вкусят, с кръстния знак; нека по-често да си спомняме думите на Христа Спасителя: *Защото, който се срами от Мене и от думите Ми в тоя прелюбодеен и грешен род, и Син Човешки ще се срами от него, когато дойде в славата на Отца Си със светите Ангели.* (Марк. 8:38) Амин.

Из Патерика, слово за един монах, който избягвал човешката слава
Превод Майя НАЧКОВА

Фаюмските портрети и иконографията

Споменем ли Египет, неволно в съзнанието ни изникват образите на пирамидите и фараоните. Египтолозите (в това число и българите Сергей Игнатов, Теодор Леков и др.), изследвайки тази хилядолетна цивилизация, продължават и до днес да разкриват нови аспекти на уникалната египетска култура.

Египет в Стария Завет се споменава като богата и плодородна земя. Извънбиблейските надписи от своя страна дават сведения относно развитието на египетските в сферата на науката и изкуството още от времената на Старото царство (ок. 3000 г. пр. Хр. при фараона Нар Мер). Историята на древен Израил се преплита тясно с тази на Египет, където богоизбраният народ е дал подложен на робски гнет.

Трябва да отбележим, въпреки че някои историци не го споделят, че еврейският народ в периода на своето пребиваване в Египет опазва религиозната си сърцевинадежност към единния Бог посредством неугасващо съхраненото в съзнанието им Свещено Предание.

След чудното избавление на израилтяните от египетския плен св. пр. Мойсей основополага законодателната система на Израил и както съдим от Стария Завет, законите били не с човешки, а с божествен произход. Второта Божия заповед категорично забранява да се изобразява под каквато и да е видима форма Бог, както правели народите, кланящи се на ръкотворни божества. Тази забрана на еврейската религия, занапред придава облика, както при изграждането на Скинията, така и на Соломоновия храм. Липсвали всякакви пластични и живописни изображения, освен ковелирните херувими, изобразени върху кивота. Спорно е дали Соломоновият храм е повлиян архитектурно от култовите сгради, характерни за стария свят. Но Старият Завет ни показва убедително, че всичко, отнасящо се до храма, е било осъществено по Божия заръка, от култовите съоръжения до богослужебните сгради на свещениците. Този религиозен характер на сградата го отличава ярко на фона на тогавашните езическите политеистични вярвания.

За християнския свят религиозните изображения са неразделна част от интериора на храма и богослужението. Нещо повече, иконоизображенията оказват осезаемо влияние върху молитвеното настроение на богомолеца. След като бият преодолени христологическите спорове относно Личността на Иисус Христос, респективно Неговите изображения като свети, Църквата установила определен художествен стил и похват при изобразяването на свещените ликове. Ако поискаме да открием откъде произхожда иконата като художествен жанр, ще намерим, че върху нея е оказало важно влияние и египетското изкуство.

В египетския оазис Фаюм са намерени окото 600 на брой погребални портрета, рисувани върху дървени плоскости. Изображенията впечатляват както с пластичните решения, така и с фините прелиции се тоналности при някои портрети. Те имали култов характер, покривали лицата на мумифицираното тяло, тъй като египтяните вярвали, че душата (Ка) ще намери вечен живот, когато открие своето запазено тяло, а изобразеният портрет ще изпълни желаната възраст. За това съдим от няколко намерени портрета на младежи върху лицата на мумии на хора в напреднала възраст. Спорно е датирането на фаюмските портрети, но в най-общ план учените ги отнасят към периода от III в. пр. Хр. до IV в. сл. Хр. Те претърпяват своето изграждане и развитие през този дълъг период, разделящ се на три основни етапа.

Първият обхваща III-I в. пр. Хр., когато в Египет вече властва елинизмът, след походите на Александър Велики и установената след тях династия на Птолемеите. Този период е характерен с разчупването на традиционните канони при изграждането на човешката фигура – появяват се нови търсения.

Вторият етап обхваща I-II в. сл. Хр. През този период голямо въздействие върху фаюмските портрети има римският реализъм. Той е изявен най-силно в римските скулптурни портрети, а скулптурната стилистика резонира върху живописната моделировка. Тогава фаюмските портрети достигат своя връх, именно те ни поразяват най-много, сякаш са рисувани днес.

През III и IV в. сл. Хр. художествените търсения били коренно различни, което довежда до обособяване на третия етап. На територията на Римската империя твърде бързо се разпространявало Христовото благовестие. Религиозната мистичност на християнството оказала влияние и върху египетските култови изображения, които били компилация от местни, елинистически и римски културни влияния. През този период тенденциите при моделирането били двуизмерни чрез линеарно схематично щриховане с постепенно изветряване от по-тъмни към по-светли тоналности. Изграждането на цветното пространство вече се практикувало не с восъчна, а с темперна техника, като някои фрагменти били златни. Намерените портрети в цял ръст (от края на II в. и след това) ни показват застинал античен ракурс, римски похват при живописването на плътта и плоскостно изграждане на дрехата, оставащ като характерен белег при иконографията. Акцентът падал предимно върху изразителността на очите, овала на лицето и издлъжеността на торса. Тази трактовка се установила по-осезаемо във фаюмските портрети към края на III и през целия IV в. и кореспондира с иконографския стил. Към края на IV в. фаюмският жанр отмира в полза на зародилото се ново национално изкуство – коптското. Забележителен е фактът, че найголям брой портрети са открити на територията на християнизирани египтяни (копти). Те от своя страна, съчетавайки в своето изкуство три култури: древноегипетска, антична и близкоизточна, създават религиозни изображения, които влияят върху избистрянето на художествения стил в раннохристиянските изображения.

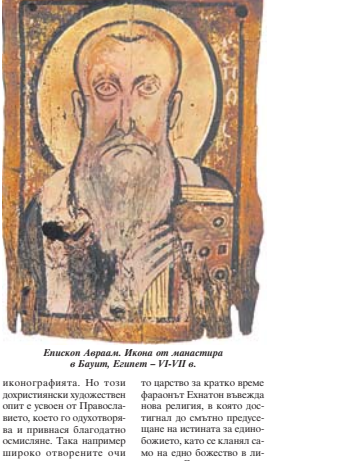

Епископ Авраам. Икона от манастира в Баунт, Египет – VI-VII в.

Разцветът на този жанр бива внезапно прекъснат от едикта на император Теодосий Велики през 392 г., който под страх от смъртно наказание забранил мумифицирането, езическите обреди и култа към прадотците. След тази забрана фаюмските художници запазили стария начин на живописване в иконографията. Но този дохристиянски художествен опит с усвоен от Православието, което го одухотворва и привнася благодатно осмисляне. Така например широко отворените очи символизират вечно отправения към Бога взор, широкото чело – натрупаната мъдрост в процеса на боготърсенето, а издлъжените форми подчертавали аскетичния подвиг на светеца. Постепенното извеляване от тъмно към светло е било свързано с идеята, че Бог сътворил светлината от тъмнината. Не бива да забравяме и един нов елемент, който дава Църквата – ореолът, увенчаващ с небесен венец Божите угодници. В тази нова светлина живописта придобива нови християнски измерения.

Разглеждайки произхода на православната иконопис, откриваме художествени влияния свързани с езичеството. Този факт е в случчие с християнското учение, където всеки, който желае да вкуси от живата вода, има свободната воля да отпие. В Стария Завет месианските пророчества разкриват, че на всички народи ще им бъде дадена възможност да се спасят чрез изкупителната Голготска жертва на Иисус Христос. Именно икона ни показва образи на спасили се човеци, които са получили от Него живот вечен. И ако фаюмските портрети онагледяват суетния стремеж за възвръщане на тялото към младостта, то иконата носи образа на въздигането към Небесното царство.

През епохата на Новото царство за кратко време фараонът Ехнатон въвежда нова религия, в която достигнал до смъдно предусещане на истината за единобожието, като се кланял само на едно божество в лицето на Слънцето, което притежавало троична форма на проявление. Някои изследователи търсят в религията на Ехнатон успоредици с християнството, сравняват химн в чест на египетския бог Слънце с Псалом 103, където се възпява Бог като Вседържител, Творец на всичко видимо и невидимо. Символът, с който изобразявали своя бог, бил слънчев диск, навярно показващ божествената светлина, озаряваща творението. В християнската химнография Христос бива оприличаван на Слънцето, даващо светлина за цялото човечество. Използване в езическия свят символи са били преосмислени и осветлени в християнството.

Като заключение на всичко казано дотук, нека приведем и един новозавет исторически пример, свързан със светлото Рождество Христово. Тогава мъдреците, кланящи се на звездите (творението), именно чрез Витлеемската звезда достигнали до Спасителя Господ Иисус Христос.

Египетските фаюмски портрети, освен че са ценна част от световното културно наследство, са и един от важните източници на влияние върху православната иконопис.

Благовест ВЪРБЛАКОВ,
студент по богословие

Пелена с изображение на покойника с божествата Озирис и Анубис – средата на II в.

Надгробен портрет на юноша със златен венец – II век

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2005 г.

„Църковен вестник"		„Духовна култура"	
1 година	21,00 лв.	1 година	18,00 лв.
6 месеца	10,50 лв.	6 месеца	9,00 лв.
3 месеца	5,25 лв.	3 месеца	4,50 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище" № 4
тел. 987-56-11
тел./факс 980-30-16
e-mail: synpress@abv.bg
Главен редактор
ГЕОРГИ ТОДОРОВ
Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Биохим, клон Европа – София, ул. „Св. Неделя" № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018
Сумите да се изпращат с пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изписва точният адрес и пощенският код на получателя!
Напомняме, че „Църковен вестник" съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.